O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

2010 йил 24 февраль ЧОРШАНБА
№ 15 (12.235)

1928 йил 11 декабрда асос солинган | Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси | www.th.uz

2010 ЙИЛ – БАРКАМОЛ АВЛОД ЙИЛИ

САОДАТГА ЭЛТУВЧИ ЙЎЛ

XXI аср ҳаёт суръатларининг шиддатли ва мураккаб кечаётгани, ахборотнинг ақл бовар қилмас даражада тез алмашинаётгани, кескин фикр алмашувлар юз бераётгани билан ҳам эътиборлидир.

Президентимиз "Юксак маънавият – енгилмас куч" асарида инсониятнинг бугунги куни юксак технологиялар асри ёки ялпи ахборотлашув замонидан кўра, глобаллашув даври деган таърифга кўпроқ мос тушишини таъкидлайди: "Глобаллашув – бу аввало ҳаёт суръатларининг бекиёс даражада тезлашуви демакдир".

Бугун глобаллашув ҳосиласи бўлган "оммавий маданият" тушунчаси бутун дунёда маънавий хавф-хатарга айланди. Бу ҳодисанинг пайдо бўлиши хусусида турли қарашлар мавжуд. "Оммавий маданият" маҳсулотлари асосан санъат намунасидан кўра, товар хусусиятига эгалиги, кенг миқёсдаги аудиторияни эгаллаганлиги, ахлоқий ва маънавий таназзулга етаклаши билан характерланади. Ўқувчи (томошабин, тингловчи) вақтини ўғирлайдиган бундай асарлар инсоний муносабатларга жўн баҳо бериши, ахлоқий меъёрларни емириши, кўнгилочар комиксларда тараллабедод саргузаштлар, шаҳвоний ҳирсни қўзғайдиган кадрларга кенг ўрин ажратилиши, онг остидаги яширин бошқа шаҳвоний истакларни қўзғаши, миллий ва ирқий айирмачиликка ундаши сингари бир қатор хусусиятлар билан тавсифланади.

Одатда ахлоқсизликни ахлоқ деб тарғиб этадиган "оммавий маданият" унсурлари бугун юртдошларимиз тасаввурига ҳам сезиларли маънавий хавф солмоқда.

Президентимиз "Юксак маънавият – енгилмас куч" асарида коммунистик мафкура ва унинг ахлоқ нормаларидан воз кечилгач, одамларимиз онгида пайдо бўлган ғоявий бўшлиқ ўрнини маънавий ва ахлоқий тубанлик иллатларини ўз ичига олган "оммавий маданият" эгаллаши мумкинлигидан хавотирланиб, таъкидлайди: "Табиийки, "оммавий маданият" деган ниқоб остида ахлоқий бузуқлик ва зўравонлик, индивидуализм, эгоцентризм ғояларини тарқатиш, керак бўлса, шунинг ҳисобидан бойлик орттириш, бошқа халқларнинг неча минг йиллик анъана ва қадриятлари, турмуш тарзининг маънавий негизларига беписандлик, уларни қўпоришга қаратилган хатарли таҳдидлар одамни ташвишга солмай қўймайди".

(Давоми 4-бетда).

«ТОНГ» ЧЕВАРЛАРИНИНГ ҚЎЛИ ГУЛ

«Тонг» масъулияти чекланган жамияти тикувчилик корхонасининг буюртмачилари сафи кенгайиб бормоқда. Бу – бежиз эмас.

Корхонада меҳнат қилаётган тажрибали чеварлар мижозлар буюртмасига қараб кўйлак, халат, пахтали куртка, мактабгача таълим муассасаларига чойшаб ва ҳарбийлар учун кийим-бошлар тикиб беришмоқда.

– 2004 йил масъулияти чекланган жамият сифатида иш бошлаган эдик, – дейди корхона раҳбари Олим Тўраев. – Ҳамюртларимиз эгнида корхонамизда тикилган либосларни кўриш завқли. Жамоамизнинг ҳар бир аъзоси ўз меҳнати маҳсулидан мамнун. Ҳозир корхонамизда 30 киши ишлаяпти, шундан 10 нафари касаначилик асосида. Бу йил Япония ва Хитойдан 20 миллион сўмлик янги дастгоҳлар олиб келиб, корхонани кенгайтиришни режалаштирмоқдамиз. Бу аввало янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва 15 та янги иш ўринлари очиш имконини беради.

СУРАТДА: (чапдан) тикувчилар Гўзал Бегматова, Эътибор Муҳаммедова, Нилуфар Йўлдошева.
Собир ЗУФАРОВ олган сурат.

ТАЪСИРЧАНЛИК ВА ЮҚОРИ СИФАТ – ДАВР ТАЛАБИ

Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузасида демократик ислоҳотларнинг муҳим таркибий қисми бўлган фуқаролик жамияти институтларини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, бундай масъулиятли жараёнда оммавий ахборот воситаларининг иштирокини янада кучайтириш масаласига алоҳида эътибор қаратди.

Пойтахтимизда бўлиб ўтган фуқаролик жамияти институтлари тизимида оммавий ахборот воситаларининг ўрнини янада мустаҳкамлашнинг долзарб вазифаларига бағишланган республика конференциясида шу жиҳатларга эътибор қаратилди. Конференция Ўзбекистон Мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси ва Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти ҳамкорлигида ташкил этилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутатлари, тегишли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари, сиёсий партиялар, босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларининг вакиллари, "Келажак овози" Ёшлар ташаббуслари марказининг ҳудудий бўлимларида ташкил этилган "Келажак пресс" матбуот марказларининг аъзолари иштирок этди.

Ўзбекистон Журналистлар ижодий уюшмаси раиси Ш. Ғуломов, Мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди директори А. Абдуллаев, Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси бошқаруви раиси Ф. Абдухолиқов, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти директори М. Усмонов, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси С. Ортиқова, Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги бош директори ўринбосари А. Хўжаев, Матбуот ва ахборот агентлиги бош директорининг биринчи ўринбосари Ў. Жўраев ва бошқалар Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида демократик ислоҳотларнинг муҳим таркибий қисми бўлган фуқаролик жамияти институтларини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, мустақил оммавий ахборот воситаларини қўллаб-қувватлаш йўналишида амалга оширилаётган ишлар ўзининг юксак самараларини бераётганини таъкидладилар.

Конференцияда юртимизда кечаётган ижтимоий-сиёсий, социал-иқтисодий, маънавий-маърифий ислоҳотлар жараёнини, мазмун-моҳияти ва аҳамиятини халқимизга холис ва тезкор тарзда етказишда оммавий ахборот воситалари ходимларидан ўз касбига масъулият билан ёндашув, пухта билим ва маҳорат талаб этилаётгани алоҳида таъкидланди. Бу эса миллий матбуотимизнинг сифати ва таъсирчанлигини ошириш, журналистларнинг ҳуқуқий билим ва кўникмаларини юксалтириш, уларнинг соҳалар бўйича ихтисослашувини янада такомиллаштириш, нодавлат босма оммавий ахборот воситаларини малакали журналист кадрлар билан таъминлаш каби масалалар билан узвий боғлиқдир.

Конференцияда давлат бошқарувини янгилаш ва демократлаштиришда ҳамда мамлакатни модернизация қилишда босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларининг вазифалари, медиамаконга илғор ахборот-коммуникация технологияларини жорий этишнинг долзарб масалалари, нодавлат оммавий ахборот воситаларининг меъёрий-ҳуқуқий базасини янада такомиллаштириш, сиёсий партиялар матбуот органлари фаолиятини ташкил этишнинг ўзига хос жиҳатлари каби мавзуларда маърузалар тингланди.

Республика конференцияси доирасида газета, журнал, интернет-агентликлар ва нашрлар ўртасида ўтказиладиган "Эътироф" ижодий танлови ғолибларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

"Энг яхши болалар нашри", "Энг яхши ижтимоий-сиёсий газета", "Босма нашрнинг энг яхши дизайни учун", "Энг яхши тармоқ нашри", "Йилнинг энг фаол нашри" ва "Босма нашрнинг энг яхши веб-сайти учун" номинациялари бўйича танлов ғолиблари аниқланди ва улар қимматли совғалар билан тақдирландилар. **(Унда «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари таҳририяти «Йилнинг энг фаол нашри» номинацияси бўйича диплом ва соврин соҳиби бўлди).** Шунингдек, "Келажак овози" Ёшлар ташаббуслари маркази ҳудудий бўлимлари қошида "Келажак пресс" матбуот марказларини ташкил этиш" лойиҳасининг энг фаол иштирокчилари – Андижон, Қашқадарё, Сирдарё, Тошкент ва Хоразм вилоятлари бўлимларига компьютерлар совға қилинди.

Назокат УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

ИҚТИДОРЛИЛАР ОРАМИЗДА

Шу кунларда "Энг иқтидорли ёш истеъмолчи – 2010" кўрик-танловининг иккинчи босқичи бўлиб ўтаяпти. Бу йилги танловларда вилоят касб-ҳунар коллежлари ва академик-лицейлар ўқувчиларидан 120 киши иштирок этмоқда.

Янгийўл тумани ижтимоий-иқтисодиёт касб-ҳунар коллежида ўтган ҳудудий босқичда Янгийўл шаҳри ва тумани ҳамда Чиноз тумани касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейлар вакиллари беллашдилар. Янгийўл шаҳар технология касб-ҳунар коллежи ўқувчилари Мавлуда Насриддинова биринчи ўринни, Абдулазиз Мирзабоев иккинчи ўринни эгаллашди. Энди улар танловнинг вилоят босқичида куч синашадилар.

Зуҳра ҲАЙДАРОВА,
Янгийўл шаҳар истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамияти раиси.

Ўзбекистон давлат солиқ қўмитасида "Солиқ тизимини модернизациялаш" мавзусига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

СОЛИҚ ТИЗИМИ ЯНГИЛАНМОҚДА

Тадбирни қўмита раиси Ботир Парпиев очиб, мамлакатимизда ўтган йиллар давомида солиқ тизимини тубдан янгилаш, солиққа тортиш тартибини соддалаштириш ва солиқ сиёсатидаги ўзгаришларни кенг оммага тарғиб қилиш борасида салмоқли ишлар амалга оширилгани хусусида гапирди.

– Давлатимиз раҳбарининг 2009 йил 22 декабрдаги "Ўзбекистон Республикасининг 2010 йилги асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари ва давлат бюджети параметрлари тўғрисида"ги қарори солиқ сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаб берди, – деди Б. Парпиев. – Хўжалик юритувчи субъектлар зиммасидаги солиқ юкини камайтириш мақсадида 2010 йилда фойда солиғининг базавий ставкаси амалдаги 10 фоиздан 9 фоизга пасайтирилди.

Аҳоли даромадларига солиқ юкини енгиллаштириш ва уларнинг харид қобилиятини ошириш мақсадида олинадиган даромад солиғи ставкаси камайтирилиб, солиқ солишнинг биринчи шкаласи бўйича 12 фоиздан 11 фоизга пасайтирилди. Микрофирма ва кичик корхоналар учун ягона солиқ тўловининг амалдаги базавий ставкаси 7 фоиз миқдорида белгиланди.

Тадбирда солиқ тизимида амалга оширилган ислоҳотлар ва келгусидаги режалар, соҳани янада модернизациялаш масалалари атрофлича муҳокама қилинди.

"Туркистон-пресс".

САЛОМАТ БЎЛИНГ

УМИДСИЗЛИККА ЎРИН ЙЎҚ

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг охирги ҳисоботига кўра, дунёда саратон касаллигига чалинган беморлар 10 миллион кишига яқинлашиб қолган. Яна 10 йилдан кейин бу сон икки баробар кўпайиш хавфи бор. Ҳозир барча мамлакатларда энг хавфли хасталиклар рўйхатининг аввалги ўринларида турган саратонни вақтида аниқлаш ва самарали даволашга эътиборни кучайтириш ҳақида бонг урилаётир. Ўзбекистон Республикаси ҳам шу йилнинг 1 февралида ушбу хасталикка қарши кураш бўйича Париж хартиясига қўшилди. Бу эндиликда мамлакатимизда хавфли ўсма касалликларини даволаш тизими янада кучайиши, соҳага янги технологиялар жорий этилиши, бу хасталикка қарши курашиш янги сифат даражасига кўтарилишини англатади.

Вилоят ўсма касалликлари диспансерида ҳам касалликни вақтида аниқлаш ва самарали даволаш бўйича қизғин иш олиб борилмоқда. Биз бу масалада диспансернинг кимётерапияси бўлими мудири, олий тоифали шифокор Ғайрат Эгамбердиев билан суҳбатлашдик.

– Ғайрат Маҳкамбоевич, шифохонада саратон касалини тез аниқлаш ва янги усуллар билан даволашнинг бугунги аҳволи қандай?

– Аввало, шуни айтиш керакки, диспансеримиз шифокору мутахассисларининг бой тажриба ва етарли билимга эгалиги, даволаш яхши ташкил этилганини мутасадди ташкилотлар, ҳатто, чет эл олимлари ҳам эътироф этмоқда. Масалан, Франциянинг Саратон касаллиги бўйича миллий институти президенти, профессор Дэвид Хаят икки-уч кун олдин диспансеримиздаги даволаш жараёнлари билан танишиб, шифокор ва беморлар билан суҳбатлашди, уларга айрим маслаҳатлар берди. Жаноб Хаят бизда бу хасталикни жаҳон тиббиёти талаблари даражасида даволаш учун етарли шароит яратилганидан қониқиш ҳосил қилганини билдирди.

– Айни кунларда мутахассислар саратонни даволашга янги технология ва усулларни татбиқ этиш зарурлиги ҳақида кўп фикр билдиришмоқда. Янги, инновацион усуллар нималарда ифодаланади?

– Албатта, тиббиёт ривожлангани сари, янги усуллар топилиб, даволаш ҳам самарали тус олиб боради. Саратонни даволашдаги илғор технологияларга келсак, бунда асосан кимётерапиясидаги сўнгги дори воситалари ва уларни қўллашнинг янгича тизимланишини тушунмоқ лозим. Диспансеримизда бу борада ютуқлар оз эмас. Чунончи, 2009 йилда саратонни даволаш, ўсма ривожланишини тўхтатишда самараси юқори бўлган дори-дармонлар ёрдамида янги яримкимёвий терапия тизимлари қўлланилди.

(Давоми 2-бетда).

2010 йил учун ОБУНА давом этмоқда
«Тошкент ҳақиқати» газетасининг индекси – 205.

МАРДЛАР ҚЎРИҚЛАЙДИ ВАТАННИ!

ЙИГИТЛАР ЮРТ ХИЗМАТИГА ШАЙ

Вилоят мудофаа ишлари бошқармасида ёшларни муддатли ҳарбий хизматга кузатиш маросими бўлиб ўтди. Унда бошқарма ходимлари, жамоат ташкилотлари вакиллари ҳамда ота-оналар иштирок этишди.

– Ҳарбий хизматда яхши натижалар кўрсатиб, олий ўқув юртига кириш учун имтиёзга эга бўлмоқчиман. Хизматдан қайтганимдан сўнг Тошкент ҳарбий-техника билим юртига ҳужжат топшириш ниятидаман, – дейди хизматга чақирилувчи Темур Алиев.

Тадбирда сўзга чиққан вилоят мудофаа ишлари бошқармаси ходимлари, ота-оналар ва жамоатчилик вакиллари чақирилувчиларни Ватанга садоқат билан хизмат қилишга даъват этишди.

Маросим сўнгида бўлажак аскарлар учун дастурхон ёзилди. Уларга маҳаллий ҳокимликлар ҳамда "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати вилоят кенгашининг эсдалик совғалари топширилди.

Шоҳруҳ ҲАКИМОВ.

СУРАТЛАРДА: йигитларни кузатиш пайтидан лавҳалар.
Даврон АҲМАД олган суратлар.

ШАРОИТ БОР, ИМКОНИЯТ ЕТАРЛИ

Вилоят адлия бошқармасида "Ўзбекистон Республикасида хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарга яратилган шароит ва имкониятлар" мавзусида семинар бўлиб ўтди.

Ушбу тадбир хорижий инвестицияларнинг мамлакат иқтисодиётидаги ўрни ва улар иштирокидаги корхоналар фаолиятида юзага келаётган муаммоларни аниқлаш ва ижобий ҳал этиш юзасидан тушунчалар бериш ҳамда муҳим ва аниқ таклифлар киритиш мақсадида ташкил этилди.

Семинарда бугунги кунда вилоятимизда хорижий инвестиция иштирокидаги корхоналарга яратилган шароит, уларга қонунчиликда берилган имтиёзлар, вилоятнинг инвестиция дастури ҳақида фикр алмашилди.

Нигора МАҲТУМҚУЛИ қизи.

КЎНГИЛЛАРГА ҚУВОНЧ УЛАШИБ

Ўртачирчиқ туманида хайрия тадбири бўлиб ўтди.

Туман ҳокимлиги, "Қизил ярим ой" жамияти ва Тўйтепа металл конструкциялар заводи ҳомийлигида уюштирилган тадбирда 100 дан ортиқ кам таъминланган оила фарзандлари ва етим болалар иштирок этди.

Бадиий дастурга мувофиқ, 1-ўрта мактабнинг "Росинка" бадиий ҳаваскорлик гуруҳи ҳамда хонандалар болалар кўнглини кўтарди.

Тадбир сўнгида болажонларга ҳомийлар томонидан совғалар топширилди.

СУРАТДА: тадбирдан лавҳа.

Даврон АҲМАД олган сурат.

XXI аср ва ДУНЁ

ИККИ САМОЛЁТ ҲАЛОКАТИ

Ҳиндистоннинг МиГ-21 қирувчи самолёти ҳалокатга учради. У Ғарбий Бенгалиядаги Бағдогра авиабазасидан ҳавога кўтарилиб, ҳеч қанча вақт ўтмай, ерга қулади.

New Kerala ҳинд ахборот портали тарқатган хабарга кўра, қурбонлар йўқ. Учувчи ҳалокат олдидан самолётни тарк этишга улгурган. Ҳозир у госпиталда даволанмоқда.

Қирувчи самолётнинг нима сабабдан қулагани маълум қилинмаяпти. Айрим оммавий ахборот воситаларининг маълумотларига қараганда, учувчи самолётни тарк этиш олдидан бошқарув тизимида муаммолар юзага келгани ҳақида ерга маълум қилишга улгурган.

Бу билан Ҳиндистон ҳарбий ҳаво кучлари учун бир ҳафта ичида иккита МиГ қирувчи самолётини йўқотди. Бир ҳафта илгари МиГ-27 самолёти ҳам ҳалокатга учраб, учувчи самолётни тарк этишга улгурмай қолганди.

СУВ БОСГАН ОРОЛ

Португалиянинг Мадейра оролида юз берган сув тошқини оқибатида 30 дан зиёд киши ҳалок бўлди, 68 киши шифохонага тушди. Бу ҳақда CNN агентлиги хабар тарқатди.

Мадейра фуқаро мудофааси агентлиги вице-президенти Педро Барбозанинг сўзларига қараганда, ўнлаб одамлар бедарак йўқолган. Демак, ҳалок бўлганлар янада ошиши мумкин.

Португалия бош вазири Жозе Сократеш ҳамда ички ишлар вазири Руи Перейра оролга зудлик билан етиб келдилар. Мамлакат ҳукуматининг баён этишича, вазият тўла назоратга олинган. Президент Каваку Силва орол аҳолиси ва маҳаллий маъмуриятга ҳар қанча ёрдам керак бўлса, кўрсатишни ваъда қилди.

Сув тошқинига кейинги кунлардаги кучли ёмғирлар сабаб бўлди.

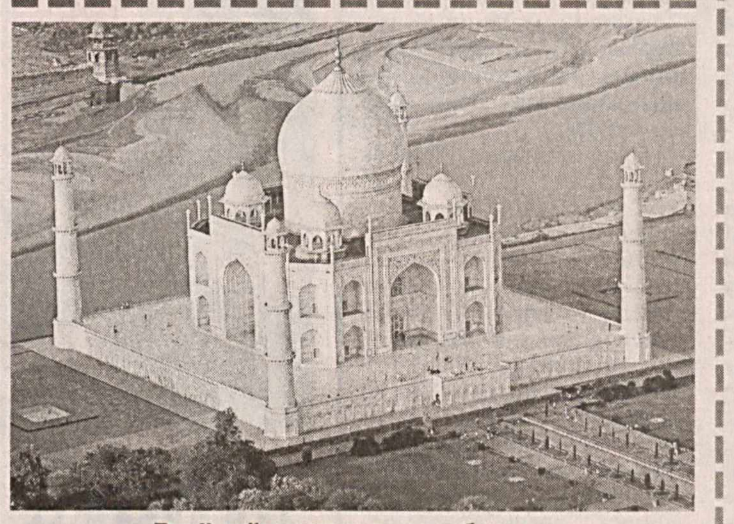

Дунё мўъжизаларидан бири – Ҳиндистондаги Тожмаҳал мақбараси.

ЗИЛЗИЛАДАН КЕЙИН...

Гаити президенти Ренс Преваль юз берган машъум зилзила 300 мингдан зиёд кишининг ҳаётига зомин бўлганини маълум қилди.

Шундан 100 мингга яқин кишининг жасади ҳали вайронлар остида ётибди.

Бундай ҳисоб-китоб қандай усулга асосланганини маълум эмас. Аммо, кучли ер силкиниши оқибатида мамлакат пойтахти Порт-о-Пренс бутунлай вайрон бўлиши, 1,5 миллион аҳоли бошпанасиз қолгани ҳақиқат.

Зилзиладан сўнг Гаитида кучли сув ва озиқ-овқат танқислиги юзага келди. Табиий офатдан зарар кўрган минтақаларда ёмғир мавсуми бошлангани муносабати билан аҳвол янада оғирлашаяпти.

РАҲБАРЛАРДАН БИРИ ҲИБСДА

Покистон полицияси "Толибон" ҳаракати раҳбарияти аъзоси, Афғонистоннинг Намгахор вилояти собиқ губернатори Мулви Кабирни қўлга олди.

Fox News телеканалининг Пентагондаги юқори мансаб манбаига таяниб тарқатган хабарига кўра, алоҳида қидирувдаги ўн нафар толиблардан бири бўлган Кабир Покистоннинг шимоли-шарқида қўлга туширилган. Бунга сал аввалроқ Америка ва Покистон махсус хизматлари биргаликда ушлаган Абдулла Ғани Бардорнинг хабари ёрдамида эришилди.

"Толибон" раҳбариятида иккинчи шахс ҳисобланувчи Бардорни сўроқ қилиш жараёнида нафақат Кабир, балки юқори мансабли яна икки толибни ушлашга муваффақ бўлинди.

ТУҒУРУҚХОНАДА ЎЛИМ КЎПАЙДИ

2009 йилда 97 қирғизистонлик аёл туғиш жараёнида ҳаётдан кўз юмган. Депутат Ажибой Калмаматов Жоғорғу Кенешнинг ижтимоий сиёсат қўмитаси мажлисида шуни маълум қилди.

Унинг сўзларига қараганда, оналар ўлими 2008 йилдагидан 26 тага кўпайган. "Энг кўп ўлим Ўш вилоятида қайд этилди. Чуй, Норин минтақалари кейинги ўринларда бораяпти" деди депутат.

Халқ ноиби оналар ўлими бўйича ҳозир Қирғизистонда ачинарли аҳвол юзага келган бўлиб, вазиятни синчиклаб ўрганиб чиқиш зарурлигини таъкидлади. Унинг фикрича, ҳамма айбни тиббиёт ходимларига юклаш ноўрин. Аёлларнинг кўпчилиги ҳомиладорлик даврида мутахассис-врачларга учрашмайдилар, дард бошлангач, туғуруқхоналарга ночор аҳволда келадилар. "Лекин шунга қарамай, тиббиёт ходимлари зиммасидаги мажбуриятларни соқит қилиб бўлмайди", деди А. Калмаматов.

ЭКСПОРТ ВА ИМПОРТНИНГ АҲВОЛИ

Тожикистон Республикаси Божхона хизмати бошлиғининг ўринбосари Неъмат Раҳматов Душанбеда ўтказилган матбуот конференциясида ушбу хизмат 2009 йилда давлат бюджетига режадагидан 9 фоиз кам маблағ топширилганини таъкидлади.

Н. Раҳматовнинг таъкидлашича, режанинг барбод этилишига жаҳон молиявий инқирози туфайли маҳсулот экспорт-импорти камайиб кетганлиги сабаб бўлган. Ун, шакар, автотранспорт ва алюмин оксиди импортининг камайгани, айниқса, яққол сезилди.

Божхона бошлиғининг яна бир ўринбосари Нуриддин Маҳмадовнинг айтишича, молиявий инқироз бирламчи алюмин экспортига ҳам таъсир кўрсатганлиги боис хорижга 2008 йилдагига нисбатан 44,7 минг тонна кам маҳсулот чиқарилди.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди.

САЛОМАТ БЎЛИНГ

УМИДСИЗЛИККА ЎРИН ЙЎҚ

Бундан ташқари, таргет дори-дармонларидан авастин ва Ўзбекистонда биринчи бўлиб, эрбитукс ишлатилди. Ҳозир шу тарзда даволанган беморларнинг аҳволи қониқарли. Кейинги клиник тадқиқот ва кузатувлар бу қанчалик самарали эканлиги ҳақида аниқроқ хулосага келишимизга имкон беради.

Диспансеримизда даволаш усуллари такомиллашиб бораяпти. Турли халқаро анжуман ва тадбирларда иштирок этишимиз бу масалада бизга амалий ёрдам беради. Чунончи, 17 февраль куни саратонни даволашдаги инновацияларга бағишлаб Тошкентда ўтказилган иккинчи халқаро илмий-амалий конференцияда диспансеримиз радиогинекология бўлими мудири Татьяна Кошкина билан бирга иштирок этдик. Тингланган маърузалар, уюштирилган илмий баҳслар орқали соҳадаги илғор усуллар ҳақида янги маълумотларга эга бўлдик. Албатта, тез орада бу янгиликларни диспансеримиздаги даволаш жараёнларига татбиқ этишга киришамиз. Қолаверса, диспансерда бугунги кунда кимётерапиясидан ташқари, нур билан даволаш ва тезкор жарроҳликнинг янги усуллари ҳам ўзлаштирилмоқда. Яқинда биринчи бор трахеянинг пастки қисмида мураккаб жарроҳлик ва бошқа янги турдаги амалиётлар қўлланди.

– Саратонни даволашда беморга тез ва тўғри ташҳис қўйиш муҳим аҳамиятга эга. Диспансерда шундай имкониятлар борми?

– Сиз ҳақсиз, касални тўғри даволаш учун аввал тўғри ташҳис қўя билишимиз керак. Бунинг учун фақат тиббий билим ва тажрибанинг ўзи кифоя эмас. Бу жараёнда диагностика аппаратлари, махсус тиббий-техник жиҳозлар "жонимизга оро" киради. Шифохонамиз раҳбариятининг саъй-ҳаракатлари билан диспансеримиз замонавий тиббий техникалар билан жиҳозланган. Масалан, 2008 йилда кредит ҳисобидан иккита замонавий рентген, эндоскопия, ультратовуш тадқиқот ва маммограф аппаратлари олинди. Ўтган йили эса диспансеримизнинг диагностик техникаси мажмуаси янги калоноскоп билан бойиди. Бу аппаратлар аниқ ташҳис қўйиш ва тўғри даволашга ёрдам бермоқда.

– Касални даволашдан кўра, унинг олдини олган маъқул, деган гап бор. Бу масалада диспансер қандай имкониятларга эга?

– Диспансеримиз фаолиятида профилактика масаласи устувор вазифа ҳисобланади. Бош шифокорнинг биринчи муовини, олий тоифали шифокор Иззатулла Тўхтаматов бу жараённи мунтазам назоратга олган. Тажрибали онколог, онкогинекологи ва маммологларимиз ҳар ойда икки марта вилоят туманларига чиқиб, онкологлар ва аҳоли билан учрашувлар ўтказишади. Аҳоли тиббий маданиятини оширишга қаратилган тадбирлар уюштирилади. Бунда канцероген омиллар юқори бўлган, саноатлашган туман ва шаҳарларга асосий эътиборни қаратмоқдамиз.

– Тиббий маданиятга алоҳида урғу бердингиз. Бунинг боиси нимада?

– Диспансеримизда 220 та даволаш ўрни бўлиб, охирги 2-3 йил ичида уларнинг камида 200 таси доимо банд бўлаётир. Шифохонамизда ўтган йили 5443 бемор даволаниш курсини ўтади, маслаҳат поликлиникасида эса 36.470 бемор кўрикдан ўтди. Тиббий ҳужжатларни ўрганиб, шуни айтиш мумкинки, саратон касали билан оғриганлар кўпайиб бормоқда, уларнинг ўртача ёши ҳам охирги йилларда сезиларли даражада ёшарган. Хулоса шуки, фақат шифокор эмас, балки барча ёшдаги фуқаролар ҳам саломатлик масаласида ҳушёр бўлишлари керак. Зеро, аҳолининг тиббий маданиятини юксалтирмасдан туриб, миллат генофондини яхшилаш, аҳоли саломатлигини асраш ҳақида гапириш қийин. Чунки, баъзи беморлар касалликни ўтказиб юбориш ёки даволаш мумкин бўлган ҳолатни бой беришганидан сўнгина бизга мурожаат қилишади. Айрим беморлар эса ташҳис қўйганимиздан сўнг, ёки даволаш курсини олганларидан кейинги шифокор маслаҳатлари ва тавсияларига бефарқ қарашади. Айниқса, бу аёлларимизга хос ҳолат. Айрим чекка қишлоқлардаги аёллар уй-рўзғор ишлари билан ўралашиб қолиб, ота-она ёки эрларининг бефарқликлари оқибатида онкогинекологик касалликларни ўтказиб юборишади. Аслида аёллар вақтида маммолог кўригидан ўтиб туришлари шарт. Бунинг учун биз шифокорлар ҳам мунтазам скрининг режасини амалга ошираяпмиз.

Аёлларда ўсма касалликларининг илк белгиларини аниқлаш ҳақида тегишли маълумотлар бериб борамиз. Беморларни даволаш учун эса диспансеримизнинг радиогинекология бўлимида етарли шароит яратилган. Ўтган йили 1000 дан зиёд аёл даволанди. Улардан 228 нафари ижобий ўсма хасталиги ташҳиси билан шифохонамизга ётқизилган. Бу бўлимда ҳам, диспансеримизнинг бошқа бўлимларида бўлгани каби, саратонни даволашда кимётерапияси, нур билан даволаш ва жарроҳликнинг замонавий усуллари қўлланилмоқда.

"Тошкент ҳақиқати" мухбири Абулфайз САИДАСҚАРОВ суҳбатлашди.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бугун ҳаётимизни компьютерлар, ахборот технологиялари, интернет, мобиль телефон алоқаларисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ривожланиш шу даражага бориб етдики, одамлар озиқ-овқат маҳсулотларидан тортиб маиший буюмларни харид қилиш, мобиль алоқа, интернет, телефон ва коммунал хизматлар учун ҳақ тўлашни уй ёки офислардан чиқмаган ҳолда амалга оширишлари мумкин. Аҳолига ишончли, хавфсиз ва қулай хизматларни тақдим этиш мақсадида республикамизда тўлов карточкаларидан фойдаланиш ҳам жадал ривожланиб бормоқда. Эндиликда вақт сарфлаб, дўконма-дўкон у ёки бу маҳсулотни қидиришга ҳожат йўқ.

Ахборот технологиялари:

ЭНДИ ҲАММАСИ ҚУЛАЙ

Дарҳақиқат, мамлакатимизда телекоммуникациялар соҳасида кенг миқёсли лойиҳалар амалга оширилмоқда. Сунъий йўлдошли станциялар, телекоммуникация тармоқларини янгилаш шулар жумласидандир. Бундай лойиҳаларни амалга ошириш натижасида юртимизнинг барча шаҳар ва вилоятларида янги рақамли телефон станциялар ишга туширилди. Халқаро, шаҳарлараро ва ички алоқалар учун 55 минг 600 километр узунликдаги оптик-толали кабель ётқизилиб, мутлақо янги магистраль алоқа тизимлари яратилди, телерадиостанциялар ислоҳ қилинмоқда. Уяли алоқа тизими ва интернетдан фойдаланувчиларнинг сони муттасил кўпаймоқда.

Маълумотларга кўра, бугун Ўзбекистонда мингдан зиёд оммавий ахборот воситалари фаолият юритмоқда. Сўнгги ўн йил ичида босма оммавий ахборот воситаларининг сони икки баравар кўпайиб, ҳозир қарийб 900 номдаги газета ва журналлар чоп этилмоқда. Ахборот агентликлари, ўнлаб телерадиоканаллар, интернет-ахборот хизматлари ишлаб турибди. Мамлакатимизда мустақил оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш, ахборот соҳасига бозор механизмларини изчил ва босқичма-босқич жорий қилиш бўйича самарали чора-тадбирлар кўрилмоқда. Нодавлат радио ва телестанциялар, босма нашрлар ва агентликлар тармоғи жадал ривожланмоқда. Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси, Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси, журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази ташкил этилди. Журналист кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш давлат дастури амалга оширилмоқда. Мамлакатда фикрлар хилма-хиллиги ва аҳолининг сиёсий маданиятини оширишга хизмат қиладиган кўп партияли матбуот ривожланмоқда.

Ахборот ва телекоммуникация тизимини янада такомиллаштириш мақсадида соҳада сервисни ривожлантириш, алоқа ва ахборотлаштириш борасида хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш, миллий ахборот ресурслари тизимини юксалтириш, барча давлат органларининг интернет тармоғи орқали амалга ошириладиган интерактив хизматларни ташкил этиш, республикамиз ва халқаро доирадаги ва бошқа миқёсдаги электрон пул ўтказмалари хизмати кўламини кенгайтиришга қаратилган чора-тадбирлар ҳамиша долзарблик ва устуворлик касб этмоқда.

Раъно НАЗИРОВА, талаба.

САБОҚ

Машҳур файласуфлардан бири шундай деган экан: "Душманлардан қўрқма – нари борса, улар сени ўлдириши мумкин. Дўстлардан қўрқма – нари борса, улар сенга хиёнат қилиши мумкин. Бефарқ одамлардан қўрқ – улар сени ўлдирмайди ҳам, сотмайди ҳам, фақат уларнинг жим ва бепарво қараб туриши туфайли ер юзида хиёнат ва қотилликлар содир бўлаверади".

"Тошкент электр тармоқлари" очиқ акциядорлик жамиятида кўп ҳолларда бепарволик натижасида юзага келаётган муаммоларга бағишланган маънавий-маърифий йиғилиш бўлиб ўтди. Унда бугуннинг долзарб мавзуси – ёшларнинг турли диний экстремистик оқимларга, террорчилик ҳаракатларига қўшилиб қолаётганликлари, бунинг оқибатида қанча-қанча оилаларнинг тинчлиги бузилаётгани ҳақида фикр юритилди.

Йиғилиш давомида Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси ижодкорларининг "Аросат" номли видеофильми намойиш этилди. Унда ислом дини ва диний ақидапарастлик тушунчаларини бир-биридан фарқлай олмаслик ёки ғаразли мақсадда ҳали онги шаклланиб улгурмаган ёшларни турли ваъдалар билан бошларини айлантириб, тузоқларига тортаётган кишиларнинг қилмишлари ва уларнинг аянчли тақдири акс эттирилган.

Йиғилишда сўзга чиққанлар тинчликнинг қадрига етиш, фарзандлар келажаги, юрт тинчлиги билан чамбарчас боғлиқлиги, унинг барқарорлигига барчанинг масъуллигини таъкидлаб, доимо огоҳ бўлишга чақирдилар.

Ирода МАҚСУД қизи.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 4 июлдаги "Хусусий операторларга фаолиятини ташкил этиш ва электр энергияси учун ўз вақтида ҳақ тўлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 186-сонли қарори ижросини таъминлаш юзасидан

«Toshkent elektr tarmoqlari» OAJ танловда қатнашишга таклиф этади

Танлов номи – Тошкент тумани истеъмолчиларидан электр энергияси тўловларини йиғиш вазифасини бажарувчи хусусий операторни ташкил этиш учун инвестор танлови.

Танлов ўтказилишининг асосий шартлари: танлов очиқ турда ўтказилади. Унда хусусий операторларни ташкил этиш ва ушбу операторларга юклатиладиган вазифалар ҳамда мажбуриятларга мувофиқ, унинг фаолиятини ташкил этиш учун техник ва молиявий имкониятга эга бўлган юридик шахслар – Ўзбекистон Республикаси резидентлари ёки норезидентлари иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлади.

Хусусий оператор фаолият юритиш учун таклиф этилаётган ҳудуд: Тошкент вилояти, Тошкент тумани, Келес шаҳри, Тошкент туман электр тармоқлари корхонаси.

Танлов ташкилотчиси – "Toshkent elektr tarmoqlari" OAJ.

Инвесторга қўйиладиган асосий талаблар:

– инвестор томонидан хусусий операторнинг фаолият юритадиган ҳудудида электр энергияси учун пул маблағлари ўтказиш бўйича мажбуриятлар унинг томонидан танлов эълон қилинган пайтда амал қиладиган тарифлар бўйича фаолият ҳудудида берилган электр энергияси ўртача ойлик ҳажмининг уч баробар қийматига тенг бўлган сумма доирасида бажарилиши юзасидан банк кафолати;

– танлов ҳужжатларида белгиланган шартларга мувофиқ, электр энергияси истеъмолчиларига зарур бўлган даражада хизмат кўрсатилишини таъминлаш.

Дастлабки малакавий танлов ўтказиш жойи ва муддати: Тошкент шаҳри, Осиё (Муртазоев) кўчаси, 42. Малакавий танлов эълон ОАВда чоп этилган кундан бошлаб ариза бериш муддати тугагунга қадар давом этади.

Ариза беришнинг сўнгги муддати – 2010 йил 22 март соат 18.00 гача.

Танлов ўтказиш муддати – 2010 йил 23 март соат 10.00 да.

Дастлабки малакавий танловдан ўтиш учун инвесторлар танлов ташкилотчисига қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари лозим:

– Монополиядан чиқариш, рақобат ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг ҳудудий бошқармаси томонидан берилган инвестор банкротлик босқичида эмаслигини тасдиқловчи маълумотнома;

– давлат рўйхатидан ўтказувчи органнинг инвестор қайта тузилиш ёки тугатилиш босқичида эмаслигини тасдиқловчи маълумотномаси;

– давлат рўйхатидан ўтказувчи тегишли орган томонидан берилган, инвестор юридик шахс сифатида рўйхатдан ўтказилганлиги ҳақидаги гувоҳноманинг нотариал тасдиқланган нусхаси, низоми ва таъсис ҳужжатлари;

– инвесторнинг бюджет ва бюджетдан ташқари фондлардан қарзи йўқлиги ҳақидаги ДСИ маълумотномасининг асл нусхаси ҳамда ваколатли банк томонидан бериладиган инвесторнинг эълон чоп этилиш пайтидан бошлаб асосий ҳамда иккиламчи ҳисоб рақамлари, (К-2) бўйича қарзи йўқлиги тўғрисида маълумотнома;

– инвестор "Ўзбекэнерго" ДАК ва/ёки унинг корхоналари билан суд ва арбитраж жараёнлари ҳолатларида эмаслиги тўғрисида "Ўзбекэнерго" ДАК маълумотномаси;

– инвестор истеъмол қилинган электр энергияси учун қарзи йўқлиги тўғрисида ҳудудий электр тармоқлари маълумотномаси.

Қуйидаги инвесторлар танловда қатнашишга қўйилмайди:

– танлов ҳужжатларига мувофиқ, барча зарур бўлган ҳужжатларни белгиланган муддатда тақдим этмаган;

– тугатилиш ёки банкротлик босқичида бўлган;

– танлов эълон қилингунга қадар бир йилдан кам муддат ичида таъсис этилган;

– "Ўзбекэнерго" ДАК ва/ёки унинг корхоналари билан суд муҳокамасида бўлган.

Танлов ҳужжатларини олиш жойи ва шартлари, танлов ҳужжатлари учун тўлов, шунингдек, гаров суммаси миқдори ва уни тўлаш тартиби.

Танлов ҳужжатларини олиш истагидаги инвесторлар танлов бўйича олинадиган махфий ахборотни ошкор қилмаслик тўғрисида шартнома имзолайдилар ва "Toshkent elektr tarmoqlari" OAJнинг қуйидаги ҳисоб рақамига танлов ҳужжатлари учун тўлов суммасини ўтказадилар: 20210000500124958119, Қибрай СКБ, МФО 00884, ИНН 201221748, ОКОНХ 11170.

Танловда иштирок этиш ва танлов ҳужжатларини олиш учун сўровнома билан қуйидаги манзилга мурожаат этиш лозим: Тошкент шаҳри, Осиё (Муртазоев) кўчаси, 42, "Тошкент электр тармоқлари" ОАЖ. Мурожаат учун телефон: 236-91-01.

Танлов ҳужжатлари пакетини юқорида кўрсатилган манзилдан қайтариб берилмайдиган энг кам иш ҳақининг ўн баробари миқдорида сумма ўтказилганидан сўнг олиш мумкин.

Танлов таклифлари энг кам иш ҳақининг минг баробари миқдорида бўлган гаров суммаси билан кафолатланган бўлиши лозим.

Танлов ҳужжатлари пакети учун учинчи шахслар тўловни амалга оширишлари тақиқланади.

Маълумот олиш учун иштирокчилар танлов ташкилотчисига танлов таклифларини қабул қилиш муддати тугагунга қадар ҳар куни маҳаллий вақт билан (шанба ва якшанбадан ташқари) соат 10.00 дан 17.00 гача мурожаат этишлари мумкин.

"Toshkent elektr tarmoqlari" OAJ.

ЕР ТЎЙСА – ЭЛ ТЎЯДИ

Меҳнатсевар халқимиз азалдан деҳқончилик билан шуғулланиб келган. Шу боисдан ҳам бизда ерга нисбатан ўзгача муносабат шаклланган. Ҳозир ҳам давлатимиз томонидан халқимизнинг асосий ризқ-рўз манбаи бўлган она замин тақдирига катта эътибор қаратилмоқда.

Ўзбекистон "Ер кодекси"нинг 2-моддасида ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг асосий тамойиллари, яъни қишлоқ хўжалиги ерларининг, энг аввало, суғориладиган ерларнинг алоҳида муҳофаза этилиши, улардан қатъий белгиланган мақсадда фойдаланишни таъминлаш, қишлоқ хўжалиги ерларининг унумдорлигини ошириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ҳамда муҳофаза қилиш тадбирларини амалга оширишни давлат микёсида қўллаб-қувватлаш, ерга ва бутун атроф табиий муҳитга етказиладиган ҳар қандай зарарнинг олдини олиш, экологик хавфсизликни таъминлаш масалалари қатъий белгилаб қўйилган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 29 октябрда қабул қилинган "Суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини тубдан яхшилаш тўғрисида"ги фармойиши ҳам айни шу хайрли мақсадга қаратилган. Бу борада Пискент туманида ҳам бир қатор эътирофга лойиқ ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Пискент туманида 2008-2012 йилларда суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини комплекс яхшилаш бўйича мелиоратив объектларни таъмирлаш ва тиклашнинг тизимли лойиҳалари тасдиқланган.

Лойиҳага асосан 5 йил давомида тумандаги зовурларни тизимли тозалаш ва тиклаш натижасида сизот сувлари сатҳи камаяди. Биргина 2008 ва 2009 йиллардан "Гижиген", "Аччисой" зовурларини тизимли тозалаш ва тиклаш натижасида сизот сувларининг сатҳи 1,5-2,3 метргача пасайди. Бу билан қарийб 2035 гектар ернинг мелиоратив ҳолати ижобий томонга ўзгарди.

Бундан ташқари, "Оҳангарон-Далварзин" ирригация тизимлари бошқармасининг Пискент туман бўлимида хўжаликлараро каналларни механик тозалаш ишлари олиб борилиб, 9 та гидротехник иншоотлар таъмирланди ҳамда "Ғортепа" ва "Кампир ўлди" дамбалари мустаҳкамланди.

**Абдурайим АЙМАТОВ,
Олмалиқ табиатни муҳофаза қилиш минтақавий қўмитаси раиси.**

Псков тоғларининг бетакрор манзаралари.

БИЛАСИЗМИ?

ТУПРОҚНИНГ БЕМИННАТ «ҲОСИЛОТ»ЛАРИ

Ёмғир чувалчанглари (Lumbricidai ва Megascolidai оиласи) анча йирик ва фаол тупроқ ҳайвонлари ҳисобланади. Уларнинг 1500 дан ортиқ тури учрайди. Ўрта Осиё тупроқларида 30 турга яқин ёмғир чувалчанглари аниқланган. МДҲ ҳудудларида эса фақат Lumbricidai оиласи вакиллари учрайди. Чувалчанглар ҳақиқий гиобионтлар бўлиб, кўпчилиги ўта нам ҳавода ёки ёмғирдан кейин ер юзига чиқади.

Маълумки, чувалчанглар танаси орқали нафас олади. Шунинг учун ҳам кучли ёмғир ёққанда инлари сув билан тўлади ва нафас олиши қийинлашади, ҳаво етишмай ер юзасига чиқиб қолишади.

Ёмғир чувалчанглари тупроқни шакллантиришда ва унинг табиий унумдорлигини сақлаб туришда жуда катта аҳамиятга эга. Улар тупроқни ғовак қилиб, унга сув шимилиши ва ҳаво киришини яхшилайди. Ўсимликнинг яхши ўсишига имкон беради.

Масалан, 1 метр куб ҳажмдаги тупроқда чувалчанглар ҳосил қилган инларнинг умумий узунлиги 1-8 километргача етиши мумкин. Инлар деворлари чувалчанглар ажратиб чиқарган шилимшиқ модда билан мустаҳкамланади. Тупроқда ўсимликларнинг илдизлари асосан чувалчанглар қазиган ғовакчалар бўйлаб ўсади. Чувалчанглар фаолияти туфайли тупроқ аралашади, унинг пастки қатламлари юқорига, юқори қатламлари эса пастга кўчади. Чувалчанглар ўсимлик қолдиқларини тупроққа олиб кириб, уларни моддаларга бойитади, ўсимлик қолдиқлари ва чириндига бой тупроқ билан озиқланади. Чувалчанглар ичидаги органик моддалар парчаланиб, гумин кислотасига айланади ва гумус ҳосил бўлади. Бу кислоталар минерал компонентлар билан бирга чириндига айланади.

Ёмғир чувалчанглари тупроқнинг кимёвий таркибига ҳам таъсир кўрсатади. Улар тупроқнинг кислоталик хоссасини нейтраллаш хусусиятига эга. Бунга жиғилдонидаги бездан ажралиб чиқадиган махсус модда ёрдам беради. Бу митти жонзотлар тупроқни ичаги орқали ўтказиб, майда донадор копролитлар (ёмғир чувалчангларининг чиқиндиси) ҳосил қилади. Копролитлар сувда увалланмайди, намни яхши шимади. Таркибида 10-15 фоиз чиринди бўлади.

Бир йил давомида 1 гектар майдондаги чувалчанглар 400-600 тонна тупроқни "қайта ишлаб" беради. Чувалчанглардаги бактериялар азотли органик моддаларни минераллаштиради. Шунинг учун ёмғир чувалчанглари кўп тупроқларнинг мелиоратив ҳолати анча яхши бўлади.

Суғориладиган ерларда Nicodrilus caliginjsus жуда кенг тарқалган. У кулранг тусли, узунлиги 15 сантиметрга яқин бўлади. Тупроқнинг ҳайдалма қатламида 10-15 сантиметрга яқин чуқурликда яшайди, ер юзига деярли чиқмайди. Чувалчанг чириётган илдизлар ва гумус билан озиқланади.

Гўнг ва компост тўпланган жойларда танаси қизил рангли, ўзидан бадбўй ҳид чиқарувчи эйсения – Eisenia foetida кўп учрайди. Эйсения тупроқ юзасида яшайдиган чувалчанглар гуруҳига киради. Унинг узунлиги ўртача 8 сантиметр бўлади.

Минтақада ёмғир чувалчанглари устида жуда кам изланишлар олиб борилган. Ёмғир чувалчангларининг тур таркиби тўғрисида Ўрта Осиё ҳудуди бўйича айрим умумий маълумотлар келтирилган, холос.

Ҳозирги кунда республикамизда чувалчангларни ўрганиш бўйича илмий изланишлар олиб борилмоқда. Уларнинг тупроқ шароитига чидамли турлари, кўпроқ ўрганиш мақсадида турли ҳудудлар тадқиқ этилмоқда.

Ёмғир чувалчанглари миграцияси ҳароратнинг ошиши, намликнинг камайиши натижасида май ойининг охиридан то октябрнинг охиригача тупроқнинг чуқур қатламларига кетади. Тупроқ намлиги 70-80 фоиз бўлса чувалчанглар учун мақбул ҳисобланади. Намликнинг 18-20 фоизгача бўлиши чувалчанглар фаолиятини сусайтириб, тинч ҳолатга ўтишига сабаб бўлади.

Ёмғир чувалчангларининг тупроқ хўжалигидаги аҳамияти катта. Улар тупроқда гумус ҳосил бўлишини тезлаштириб, унумдорлигини оширишга ёрдам беради. Шу билан бирга чиқиндиларни зарарсизлантириш хусусиятига ҳам эга. Шунинг учун чувалчангларнинг Ўзбекистон ҳудудида тарқалган фойдали турларини топиб, уларни кўпайтиришнинг самарали усулларини кенг татбиқ этиш мақсадга мувофиқдир.

**Адҳам ҚУРБОНОВ,
вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси инспекцияси бошлиғи.**

ТАЖРИБА АЛМАШИШНИНГ ФОЙДАСИ КЎП

Ер ресурслари ва давлат кадастри хизмати мутахассисларининг малакасини ошириш, соҳага татбиқ этилаётган замонавий технологияларни бошқариш кўникмаларини шакллантириш, тизимга жорий этилган янгиликлар билан таништириб бориш муҳим аҳамият касб этади.

Бу борада жойларда уюштирилаётган махсус ўқув-семинарлар ғоят самарали бўлмоқда. Туманлараро миқёсда ўтказилаётган бундай машғулотларнинг яна бир аҳамиятли томони, уларда соҳа ходимларининг эркин тажриба алмашишлари учун имконият яратилмоқда.

Ўртачирчиқ туманида вилоят туман ва шаҳарларидаги ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими, кўчмас мулк кадастр хизмати вакилларининг навбатдаги ана шундай ўқув-семинари ташкил этилди.

Анжуманда ер захираларидан оқилона фойдаланиш, ер тузиш ва давлат кадастри юритилиши, заминни муҳофаза қилишда давлат ва жамоатчилик назоратини кучайтириш каби мавзуларда фикр-мулоҳазалар ўртага ташланди. Иштирокчилар бу борада туманда амалга оширилаётган ишлар билан танишдилар.

Таъкидлаш жоизки, айни пайтда мазкур тизим самарадорлигини ошириш ва соҳа мутахассислари учун қулай иш шароитлари яратишга катта эътибор қаратилаётир. Барча бўлимлар хизматда қўл келадиган замонавий жиҳоз ва буюмлар, компьютер техникалари билан таъминланмоқда.

Ўқув-семинарда тизим ходимларининг фуқаролар билан тезкор ишлаш хизматини ташкил этиш борасида ҳам зарур тавсиялар берилди, саволлар ўртага ташланди. Қайд этилганидек, ер бўлимларига бирор масала юзасидан мурожаат қилган фуқаро бу ерда барча керакли маслаҳатларни олиши ва соҳа мутахассислари билан бирга бевосита жойига чиқиб муаммо ечимига киришиши лозим. Бундай ҳамкорлик эса, албатта, ижобий самара бериши аниқ.

Шунингдек, тадбирда бу каби ўқув-семинарларни вилоятнинг барча туман ва шаҳарларида тизимли равишда ўтказиб боришга келишиб олинди.

Нодирбек ШОМУРОДОВ.

Табиат ва ИНСОН

Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси саҳифаси

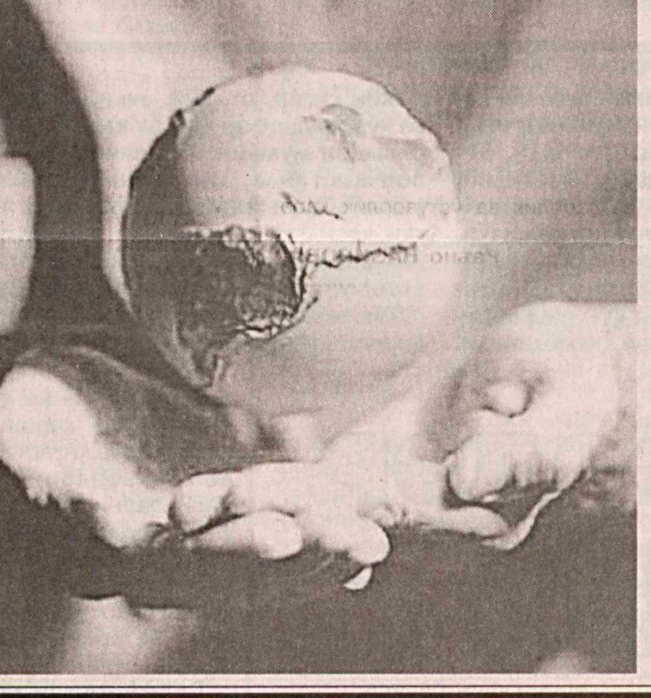

Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитасида ҳар ойнинг биринчи чоршанбасида экологик муаммолар бўйича шикоят ва аризаларни қабул қилиш мақсадида "Очиқ эшиклар куни" ташкил этилди. Сиз ўзингизни ўйлантираётган ҳар қандай муаммолар, шунингдек, фикр-мулоҳазаларингиз билан мурожаат этишингиз мумкин. Вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг "Ишонч телефони" рақами: 266-78-68.

ЖАРИМА КАМЛИК ҚИЛАЯПТИ...

Халқимиз орасида етти хазинанинг бири, дея эъзозлаб келинган балиқчилик соҳаси кўплаб сабабларга кўра инқирозга юз тута бошлаган эди. Вужудга келган вазиятнинг олдини олиш мақсадида ҳукуматимиз томонидан бир қатор қарорлар қабул қилингач, жойларда балиқчилик билан шуғулланувчи кўплаб тадбиркорлар фаолияти йўлга қўйилди ва бу соҳага алоҳида эътибор қаратилаяпти.

Сўнгги вақтларда вилоятимиз ҳудудидаги очиқ сув ҳавзаларида табиий шароитда урчиб, кўпаювчи балиқларга қирон етказаётган дайди овчилар ажабтовур "ихтиро" яратишдики, бу – қўлбола электр токидир. Улар бу мослама ёрдамида луқмаи ҳалол ҳисобланмиш беозор сув жонзотларига мисли кўрилмаган даражада завол етказмоқдалар. Чунки, бундай усулда ов қилиш балиқларга кескин қирон келтириш билан бирга, уларнинг генофонди, яъни насл қолдириш жараёнига ҳам катта талафот етказади. Мутахассисларнинг эътироф этишича, электр токи таъсирида балиқлар етти, ҳаттоки, ўн йил давомида насл қолдириш хусусиятидан маҳрум бўлади. Шу боис бу масала нафақат табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ходимларининг, балки кенг жамоатчиликнинг доимий диққат марказида бўлиши даркор.

Бундай қонунбузарлик ҳолатларининг камайиши учун электр токи билан балиқларга қирон келтираётган дайди овчиларга жарима солиш билан чегараланиб қолмасдан, уларни ҳатто жиноий жавобгарликка тортиш юзасидан қонунчилик ҳужжатларига қўшимчалар киритилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Негаки, бундайларга кескинроқ чора кўрилмаса, келажак авлодларимиз бу неъматдан бебаҳра қолишлари ҳеч гап эмас.

**Холмурод УМАРОВ,
Олмалиқ табиатни муҳофаза қилиш минтақавий қўмитаси етакчи нозири.**

Ҳикоя

СЎНГГИ ОНДАТРА

Нурали ишдан қайтиб, кийимларини қозиққа илаётганда, уни зимдан кузатиб ўтирган Адҳам истар-истамас сўз қотди:

– Ака! Нега сиз бунақасиз?

– Қанақаман? – Нурали укасига савол назари билан қаради.

– Бу, – Адҳам унинг кийимларига ишора қилди, – дурустроқ кийинмайсиз. Пальтоингизни янглишмасам ўн беш йилдан бери киясиз. Ботинка билан шимларни айтмай қўяқолай. Қалпоғингиз ҳам "бандангман", деб турибди. Жинси шим, чарм куртка, дурустроқ қалпоқ олсангиз бўлмайдими?

– Намунча эзилдинг, хўш нима қил, дейсан?!

– Мана бу бошқа гап, – деди Адҳам ишбилармон кишилардай, – пахта теримидан пул йиққанман. Ўшанга этик олинг. Кейин, – Адҳам муҳим бир гапни айтаётгандай сирли оҳангда шивирлади: – менда тўртта ондатра териси бор. Қопқонда тутдим.

Адҳам "мана мен қандайман", дегандай гердайиб қўйди, сўнг яна акасига юзланди:

– Ўзингиз яна иккита овласангиз битта қалпоқ гатоп-да. Шарқим акага оборсангиз, чақмоқдай қилиб, тикиб беради. Қарабсизки, таътилдан кейин ишга ондатра телпак билан кетасиз.

Нурали укасига меҳр билан тикилди. Сўнг "катта овчи"ни ердан даст кўтарди.

– Ўзимнинг меҳрибон укагинамдан!

Эртасига Нурали оёғига резина этикни илиб, қопчиғига қопқонларни жойлаб, Кийиккўл тарафга йўл олди. Тонг қоронғусида чиққани яхши бўлган экан. Етиб борганида атроф ёришиб, кечаги ёққан қорлар ярқираб кўрина бошлади. "Айни пайтида етиб келибман..." Нурали шу хаёллар билан Кийиккўлга туташган каналлар бўйлаб ондатра инларини қидира кетди. Ҳаммаси эски инлар. "Нима бало, ондатралар кўчиб кетишганми?" Нурали тушгача ҳориб-чарчаб, аранг тўртта уя топди. Охирги бешинчи қопқонни Кийиккўлнинг энг пастқам жойидаги қамишзорлар орасидан топилган ин оғзига қўйди. "Мана энди ишлар беш, эртага келаман-у..." шундай хаёллар билан қўшиқ хиргойи қилганча уйига қайтди.

* * *

Иннинг қамиш босган оғзи оҳиста шитирлади. Тешикдан аввало жониворнинг қора, митти кўзлари ялтираб кўринди. Сўнгра дўмбоққина боши бор бўйича чиқди. Атрофга олазарак тикилди. Қамиш шитиридан ҳуркиб, яна инига кириб кетди.

У кейинги пайтларда жуда эҳтиёткор бўлиб қолган. Эмикдошлари бирин-кетин инига қайтиб келмай қўйишди. Айниқса, жуфти қотиб қолгандан кейин ёруғликка чиқишдан қўрқиш ҳисси унда янада кучайди. Ўшанда у жуфтини излаб ташқарига чиқди. Жуфти ин оғзида тўнкарилганча қотиб ётарди. Уни инга киришга чорлаб, атрофида тимирскиланди. Елкасидан тишлаб тортди. Жуфти негадир жуда оғир бўлиб қолганди. Сўнгра аллақандай узун шарпадан ҳуркиб, инига кириб кетди. Қайтиб чиқиб, жуфтини тополмади...

Яшашга бўлган интилиш жониворни турли тасодифлардан эҳтиёт бўлишга чақиради. Лекин очлик... У ин ичидаги қамиш илдизининг ҳаммасини кемириб тугатди. Яна емиш истади. Бу ҳиссиёт уни ташқарига чиқишга, қуриган сув ўтлари ва қамиш илдизлари мўл бўлган жойга боришга ундади. Индан югуриб чиқди. Алланарсанинг "шақ" этган товуши эшитилди. Олдинги оёғининг тирсагини нимадир синдириб юборгудай эзди. У оёғини суғуриб олишга уриниб, узоқ типирчилади. Ҳеч иложи бўлмагач, оёғининг қисилган жойидан ўз тарафини ғажишга тутинди.

Эртасига – якшанба куни Нуралига Адҳам ҳам эргашди. Йўл-йўлакай гаплашиб кетишди.

– Мен сизга ростини айтсам ака, – деди Адҳам йўл адоғига етай деганда, – ҳозир ондатралар жуда кам қолган. Ҳамма овлайди. Ҳатто Тошкентдан ҳам овчилар келишади. Ҳалиги тўрттаниям нақ икки ойда тутдим. Тағин ҳозир биронтаям илинмаган бўлса, руҳингизни тушириб юрманг.

– Бўпти, ҳалитдан фол очаверма!

Адҳамнинг гапи тўғри чиқди. Дарҳақиқат, каналдаги инларга қўйилган тўрттала қопқон ҳам бўш. Қандай қўйилган бўлса шундайлигича турибди.

– Ана, айтмовдимми, – Адҳам тиржайиб, кулиб қўйди. Дарвоқе, бешинчи қопқонни қаерга қўйгансиз?

– Кийиккўлга.

– Мана бу яхши иш бўпти, – деди Адҳам кафтларини ишқалаб. – У ерда бўлиши мумкин. Кетдик.

Бешинчи қопқон ёнидаги мудҳиш манзара Нуралининг этини сескантириб юборди. Қопқоннинг тишлари бир-бирига маҳкам ёпилган, атрофидаги қор қип-қизил қонга бўялган. Қопқон оғзида эса ондатранинг узилган бир оёғи ётарди.

Нуралининг юзидаги ўзгаришни кўрган Адҳам изоҳлай кетди:

– Баъзан, шунақасиям бўлади. Қопқондан қутулиш учун ўз оёғини ўзи ғажиб, узиб ташлайди. Аттанг, қочиб кетибди-да, илинган экан-а...

Нурали хаёлан чўлоқланиб қочиб бораётган жониворни кўз олдига келтирди. Ана, у қон сизиб оқаётган оёғини судраганича, типирчилаб олдинга интилади. Уч оёқлаб юришга мослашолмай гоҳо дўмбалоқ ошиб тушади. Ўзини ўнглаб, атрофга жавдираб тикилади. "Айбим нима?" дегандай Нуралига мўлтираб қарайди. Яна олдинга интилади...

Нурали шуларни ўйларкан, олти йил илгари қазо қилган бобосини эслади. Абдужаббор бобонинг ўнг қўлини урушда ўқ олиб кетганди. Бобо ул-бул юмушларни бажаришда жуда қийналарди. Нуралининг бобосига раҳми келарди. Айниқса, чўлоқ қўл бобоси ювинаётганда хунук ликиллаб, кишини сескантирарди... Энди бўлса...

Нуралининг кўзига ерда ётган ондатранинг узилган оёғи ва бобосининг чўлоқ қўлидан бошқа ҳеч нарса кўринмасди. Вужуди музлаб, кўз олди қоронғулашди.

– Минг лаънат ҳаммасига!

Нурали ердаги қопқонни changаллаб, алам билан Кийиккўл ўртасига улоқтирди. Сўнгра қопқон ортидан отилган қопчиқ ҳам ўша жойда биқирлаб чўка бошлади.

Адҳам акасининг қилиқларидан лол бўлганча турарди.

Мирзабек ЭШОНҚУЛОВ.

ТАВСИЯ

БАЛИҚ ҚАНДАЙ БОҚИЛАДИ?

Ҳовуз, табиий ва сунъий сув ҳавзаларида балиқларни парваришлаш ва кўпайтириш анчайин мураккаб жараён ҳисобланади. Шундан келиб чиқиб, баъзи турдаги балиқларнинг парваришлаш тартиблари ишлаб чиқилган.

Балиқлар яшаш шароитига қараб иккига ажратилади. Биринчиси, иссиқсевар балиқлар (зоғора балиқ, товон балиқ, лешч, амур ва бошқалар) боқиладиган ҳовузлар ўтли ва ботқоқли ҳудудларда барпо этилиб, уларга дарё, канал ирмоқларидан ҳамда кўллардан сув олинади. Иккинчиси, салқинсевар балиқлар (хонбалиқ, сулаймонбалиқ, оқбалиқ ва бошқалар) учун ҳовузлар органик моддалар кам бўлган ҳудудларда ташкил этилиб, булоқ ва ариқ сувлари билан тўлдирилади.

Балиқ ўстирилаётган ҳовузга бегона балиқлар кирмаслиги ва ҳовуз ичидаги балиқлар чиқиб кетмаслиги керак. Бунинг учун сув йўлларига махсус панжаралар қўйилади. Ҳовузни узоқ муддат рисоладагидек сақлаш учун унинг мелиоратив ҳолатини яхшилаб туриш лозим. Биринчидан, сув йиғиладиган майдонча қиялигини зинапояларга бўлиш, ҳовузга тушадиган сувни тозалаш, уни кислород билан бойитиш, тошқин сувларни ғамлаш, ҳовуз ичини лойқа босишдан сақлаш зарур. Иккинчидан эса, ҳовузни вақти-вақти билан қуритиб, зарур сув-ҳаво тизимини яратиш, қамиш ва ўт-ўланлар босишининг олдини олиш, ҳовузда торф қатламлари ҳосил бўлишига йўл қўймаслик, ҳавза тубини лойқа ва бошқа чиқиндилардан тозалаб туриш шарт.

Балиқ боқишда унинг озуқасига ҳам алоҳида аҳамият бериш зарур. Кунжара, арпа, буғдой ва жавдар кепаги, балиқ уни, гўшт ва ҳоказолар энг тўйимли ва витаминларга бой озуқалардандир. Балиқ овқати махсус столчада берилади (столча сувга 0,5-0,75 м ботириб қўйилади). Ёки ҳовуз тубида қурилган махсус овқат майдончасидан фойдаланиш мумкин. Сув ҳарорати ҳам ҳисобга олинади. Масалан, зоғора балиқ 20 даража, хонбалиқ 15-18 даража ҳароратга эга бўлган сувда яхши ривожланади.

**Шуҳрат ТОЖИЕВ,
Тошкент тумани табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси давлат инспектори.**

Саҳифа вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси мутахассиси Қобилжон СОҚИЕВ ва "Тошкент ҳақиқати" мухбири Ғайрат ШЕРАЛИЕВ томонидан тайёрланди.

2010 ЙИЛ – БАРКАМОЛ АВЛОД ЙИЛИ

САОДАТГА ЭЛТУВЧИ ЙЎЛ

Ахлоқий бузуқлик – бу маънавиятдаги мувозанатнинг бузилиши, онгдаги ахлоқий қувват ўрнини шаҳвоний ҳирс, тафаккурни эса манқуртлик эгаллаши демакдир. Ахлоқий бузуқликнинг авж олишини муқаддас динимиз қоидалари ҳам, миллий урф-одатларимиз ҳам инкор этади. Таассуфки, бугун, "сариқ матбуот" нашрларида ҳикоя, қисса, ҳаттоки роман жанри остида пешма-пеш чоп қилинаётган савиясиз "асар"лар, интернет сайтлари, дисклар ҳамда мобиль телефонларнинг ҳожатбарор Bluetooth ва ИК-портлари орқали қўлма-қўл тарқалаётган "томошабоп" кадрлар халқимиз, айниқса ёшларимиз тарбияси учун жуда хатарлидир. Бундай маънавий хавф-хатар эса бугун пайдо бўлгани йўқ.

Ўтган асрнинг 90-йилларида халқимиз ҳаётига оммавий тарзда кириб келган видео бу жараённинг бошланиши эди. Ўша пайтлар ҳатто чекка қишлоқларда ҳам кимлардир уйини "видеохона"га айлантириб, томошабинларга асосан ахлоқий бузуқлик ва зўравонлик кадрлари акс этган хорижий фильмларни намойиш қилишни тирикчилик воситасига айлантирганди. Асосан зино, ўғрилик, жиноятчининг ҳуқуқ-тартибот ходимларига қандай чап бериши сингари одамларни муқаддас қадриятларимиз ва тўғри ҳаёт кечиришга қарши қўядиган сюжетлардан иборат бундай хорижий фильмларни инкор қилишга ўшанда аксарият томошабиннинг маънавий қуввати етмади.

Бугун глобаллашув, хусусан "оммавий маданият" ҳосиласи бўлган бир жинсли кимсаларнинг (одам дейишга тил бормайди) никоҳдан ўтаётгани, бирга яшаётгани ҳаммасидан ҳам катта фожиадир. Аянчлиси, Америка ва Европадаги айрим мамлакатларда бу фожиали ҳолатга қонунан рухсат берилаётганини бугун инсоният ҳам даҳшат, ҳам лоқайдлик, ҳам кулги билан кузатмоқда. Биргина ўтган йили ўз жинсдоши билан никоҳдан ўтишни истаётганлар ва бунга қонунан рухсат берилган ҳудудлар сони кўпайгани ҳақидаги маълумотларни ўқиб, одам тавба деб ёқасини ушлайди. Энг ачинарлиси, шундай қабоҳатнинг авж олишини демократия белгиси, деб тарғиб қилаётганлар хорижда кам эмас.

"Оммавий маданият" зангга ўхшайди. Муҳофаза қилинмаса, ҳатто метин иродани, мустаҳкам эътиқодни ҳам емиради. Ахлоқий бузуқлик билан миллатни ичдан бузиш, муқаддас қадриятларимизни йўқотиш, уларнинг ўрнига манқуртликни, дидсизликни, имонсизликни жорий қилиш замирида, аслида шунчаки эрмак, ўйин-кулгу ва кўнгил очиш билан боғлиқ "маданият" эмас, каттароқ, ёвузроқ мақсадлар, миллатни миллий ўзагидан айириб, оломонга айлантириш орқали экспансия қилиш яширинганини ҳамма ҳам, айниқса, ёшлар англаб етавермайди.

Бугун фарзандларимиз тасаввурида Алпомишу Гўрўғлидан кўра аллақандай Анпанман, Шрэк, Покемон сингари ғайритабиий махлуқлар, ўқ ўтмас роботлар, охири йўқ душманни қиришга киришган автоматлар, на мақсади, на тутуруғи бўлган Гарри Поттерлар кўпроқ илдиз отаётгани аянчлидир. Қўлма-қўл ўқилаётган "кўнгилочар" газеталардаги шаҳвоний майлни қўзғашга мўлжаллаб ёзилаётган "асар"лар сийқа, бир хил шаблондан иборат: яъни, ўқишга кирмоқчи бўлиб шаҳарга келган қиз қийналади, ишга кирмоқчи бўлади, бир кимсани учратади, у ёрдам бераман деб қизни алдайди, зўрлайди, нотавон қиз йиғлайди, ўзини ўлдирмоқчи бўлади, кейин эса ёмон йўлларга кириб кетади...

Яқинда бир ўқитувчи нолиб қолди: "Эй, ука, бутун бир қишлоқнинг боласига таълим бердим-у, ўзимнинг биттагина ўғлимга тўғри тарбия беролмадим. Эркин ўссин деб, доим унинг кўнглига қарадим. Биз отамиздан ҳайиқар эдик, ўғлим бўлса мени олдимда ҳам қарта ўйнайди, пиво ичади. Индамадим. Нимагаки қизиқсам, ота-бувам "катта бўлсанг, биласан", дерди. Мен эса демократик тарбия деб, унга ҳамма гапни айтавердим-айтавердим. Топганим – отасининг фикрини бир тийинга олмайдиган бола, йўқ, бола эмас, бало бўлди..."

Бундай аянчли мисолларни, афсуски, кўплаб келтириш мумкин.

Умумбашарий маънавият ҳамиша миллий маънавият негизида шаклланиб келган. Ўзбек маънавиятининг эса ўз тарозиси бор. Ўзбек халқи ҳамиша уятни ўлимдан қаттиқ, орномусни тириклик асоси деб билган ва ўз қадрини ўзгаларга бўлган ҳурмати билан бир қаторга қўйган. Миллий қадриятларимиз негизида инкордан кўра сайқалланиш, шубҳадан кўра ишонч кўпроқ улуғланади.

Глобаллашув – оломонлашув дегани эмас. Бу Президентимизнинг "Юксак маънавият – енгилмас куч" асарида ҳам алоҳида таъкидланган. Тобора кучайиб бораётган ғоявий хавф-хатарларни мунтазам ва узлуксиз равишда олиб бориладиган маънавий тарбия, бир сўз билан айтганда, маърифат билан енгиш мумкинлиги кўрсатиб берилган: "Барчамизга аён бўлиши керакки, қаердаки бепарволик ва лоқайдлик ҳукм сурса, энг долзарб масалалар ўзибўларчиликка ташлаб қўйилса, ўша ерда маънавият энг ожиз ва заиф нуқтага айланади. Ва аксинча – қаерда ҳушёрлик ва жонкуярлик, юксак ақл-идрок ва тафаккур ҳукмрон бўлса, ўша ерда маънавият қудратли кучга айланади".

Дарҳақиқат, ҳар бир дарахтнинг ўқилдизи бўлганидек, ҳар бир миллатнинг ҳам умумбашарий маънавиятдан озиқланадиган ва ўз навбатида умуминсоний маънавиятни бойитадиган миллий қадриятлари бор. Миллийлик – бу қиёфа, қиёфасизлик эса муқаррар ҳалокатдир. Ўз шажарасини билмаган, ўзини ҳурмат қилмаган, ўзининг олдида жавобгарлик туймаган одам на ота-онасига, на оиласига ва на халқига бирор наф келтиради.

Доимо ор-номусли, имонли, мағрур яшашни ҳаёт тамойилига айлантирган ўзбекона қадриятларнинг мустаҳкамланиши ва ривожланиши – миллий қиёфамизни асраб қолишнинг ягона нажот йўли. Бошқача айтганда, саодатга элтувчи йўл – ўзбек феноменида асрлар оша яшаб келаётган тўғри тарбиядир.

Умид ЁҚУБОВ,
ЎзА шарҳловчиси.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Зангиота туманидаги агросервис касб-ҳунар коллежида шоҳ ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 527 йиллигига бағишланган адабий-маърифий кеча ўтказилди.

БУЮК СИЙМОГА ЭҲТИРОМ

Ўқувчиларнинг маънавий оламини юксалтириш, Бобур шахси, ҳаёти ва ижодига оид билимларини янада бойитиш мақсадида уюштирилган учрашувда таниқли адабиётшунос олимлар, санъаткорлар иштирок этишди.

Сурайё АҲМЕДОВА.

ДАРВОҚЕ

«МАЛАДЕС...»

Кейинги пайтларда ёшларнинг кийинишларига кўп эътирозлар билдирилаяпти. "Ота-онаси ўзбек, қизи эса чет элликка ўхшайди. Очиқ-сочиқ кийинишидан тарбиясизлиги кўриниб турибди", каби танбеҳларни кўп эшитамиз. Кийинишни-ку, қўя турайлик, ёшларнинг она тилларига бефарқ муносабатини қандай баҳолаш мумкин? Ўзбекча-русча сўзларни ўрни бўлса-бўлмаса аралаштириб гапириш уларни маданиятли қилиб кўрсатади гўё. Ачинарлиси шундаки, катталар, ҳатто, таълим-тарбия муассасалари ходимлари ҳам бундан мустасно эмас...

Синфга кириб келган муаллим ўқувчилар билан саломлашгач, сўради:

– Так, бугун дарсга ким келмади?

Ўқувчилардан бири, Анварнинг бетоблигини айтди.

– Майли, бугунги мавзуни бошлашдан олдин, уй вазифасини сўрайман. Хўш, ким жавоб беради?

– Мен айтай, устоз.

Ўқувчи ўрнидан туриб, жўшиб жавоб берди.

– Маладес, – деди ўқитувчи. – Сенга беш баҳо.

Ўқитувчи дарс давомида берилган саволларни "Конечно" сўзи билан бир неча марта тасдиқлади.

Бу бачки мулоқотларга ўнлаб мисоллар келтириш мумкин. Масалан, кўча-кўйда кўришган икки дугонанинг "Привет, қалайсан?" – деб сўрашишлари ҳар қандай одамнинг ғашига тегади. Мактаб ёшидаги болалар нутқида "короче", "чёткий" сўзларини тез-тез учратиш мумкин.

Баъзи санъаткорларимиз ўзбек тилида ажабтовур қўшиқлар айтишади-ю, сўзлашишга келганда, ўзбекча гапира олмасликларини ҳеч тортинмай, очиқ айтишади. Балки рус тилида таҳсил олишгандир ёки ота-оналари уйда ҳам рус тилида сўзлашишар. Лекин ўзбек фарзанди бўла туриб, соф она тилида гапирмаслик ёки уни яхши билмаслик уят эмасми?

Фарзандлари мактаб ёшига етган ота-оналарни "Ўзбек мактабига берсамми ё рус мактабигами" деган муаммо қийнайди.

Қайсидир маънода буни оқлаш мумкиндир. Аммо, болани илк сабоқни ўзбек тилида олишдан маҳрум этиш тўғримикин? Бола дастлабки таълимни она тилида олса, миллат қадриятлари, урф-одат ва анъаналарини, тарихини, аждодлари кимлар эканини ёшликдан қалбига сингдиради ва шуурида Ватанга садоқат каби инсоний фазилатлар куртак ёзади.

Атоқли шоир ва адиб Чўлпоннинг "Кеча ва кундуз" романида "Ибтидоий тарбияни миллий мактабларда бериш керак. Илгари миллий ҳиссини ўстириб, ўз миллатини танигандан кейин бошқа мактабга бериш керакки, ҳунарга, ихтисосга тегишли илмларни ўқисин", дейилади.

Япон халқи ўз тилини ўрганаётганларни жуда ҳурмат қилар экан. Биз-чи? Биз кўпроқ ўзга тилларни ўрганаётганларга ҳавас билан қараймиз. Алишер Навоий даврида ҳам туркий шоирларнинг кўпчилиги форс тилида ижод қилишган. Бунинг сабаби форс тилида ёзиш одат, анъанага айланганлиги, тилнинг сайқалланганлиги эди. Туркий тилни (эски ўзбек адабий тилини) ривожлантириш, уни шеърият дунёсига тан олдириш қанчалик қийин ва машаққатли эканлигини буюк бобомиз яхши тушунарди. Шунингдек, бадиий қиймат жиҳатидан тенг адабиёт яратиш зарурлигини чуқур ҳис этарди. Унинг туркийлар ҳам ўз тилларида ўқишлари ва ижод қилишларини чин дилдан истаганини "Ҳайрат-ул-аброр" достонида форс эли ўз она тилларида ёзилган асарларни ўқишдан хурсандлигини, туркийлар ҳам шундай бойликдан баҳраманд бўлишга лойиқ эканлигини таъкидлаганидан билиш мумкин. Ҳеч шубҳасиз айтиш мумкинки, Навоий туркий тилнинг ифода қудратини исботлай олди.

Тил мавзусида фикр юритишимиздан мақсад она тилимизга ҳурмат сақлаган ҳолда, Навоий бобомиздек, унинг қудрати ва имкониятларини тўла намоён этиш ҳамда янада бойитишга баҳоли қудрат ҳисса қўшмоғимиз лозимлигини яна бир бор эслатиб қўйишдир.

Ирода НОРБОЕВА,
"Тошкент ҳақиқати" мухбири.

ШИФОКОР ОГОҲЛАНТИРАДИ

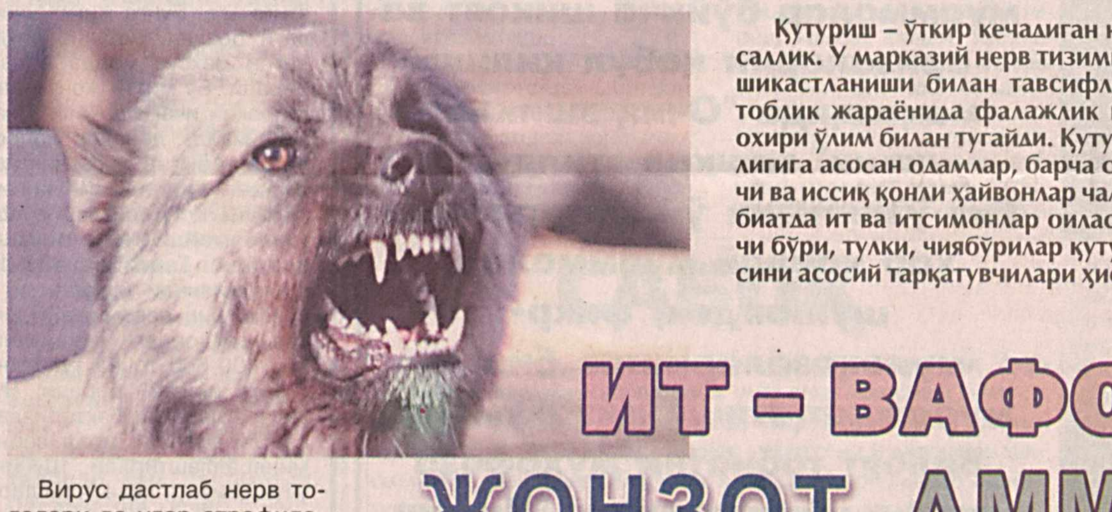

ИТ – ВАФОДОР ЖОНЗОТ, АММО...

Қутуриш – ўткир кечадиган юқумли касаллик. У марказий нерв тизимининг оғир шикастланиши билан тавсифланади. Бетоблик жараёнида фалажлик кузатилиб, охири ўлим билан тугайди. Қутуриш касаллигига асосан одамлар, барча сут эмизувчи ва иссиқ қонли ҳайвонлар чалинади. Табиатда ит ва итсимонлар оиласига кирувчи бўри, тулки, чиябўрилар қутуриш вирусини асосий тарқатувчилари ҳисобланади. Лекин сигир, от, қўй, эчки, чўчқа, мушук ва кемирувчилар ҳам бу касалликни юқтиришлари мумкин. Хасталик қутурган ҳайвон қопганда, тишлаганда, шунингдек, унинг сўлаги янги ярага, терининг тирналган, кесилган ерларига ёки кўз, бурун шиллиқ пардаларига тушганда, қутурган ҳайвоннинг териси шилинаётганда, ҳатто, сўлак теккан жисмларга суйкалганда ҳам юқиши кузатилган.

Вирус дастлаб нерв толалари ва улар атрофидаги суюқлик оқими бўйлаб бош ва орқа мияга етиб боради. У ерда кўпаяди ва мия ҳужайраларига зарар етказади. Яширин даврнинг узун-қисқалиги, яранинг қаерда бўлишига ва оғир енгиллигига боғлиқ. Тишланган жой марказий нерв тизимига қанчалик яқин бўлса, яширин давр шунчалик қисқа ва бемор учун хавфли бўлади.

Касалликнинг бошланғич даврида ҳайвон тишлаган жой ачишади, тортишиб, лўқиллаб оғрийди. Бемор ўзини тушкунликка тушгандек ҳис қилади, кўнгли ғашланиб, уйқусизлик бошланади, иштаҳаси йўқолади, нафас олиш ва юрак уриши бузилади. Тана ҳарорати кўтарилади ва касалликнинг иккинчи – қўзғалиш даври бошланади. Бемор жуда безовта бўлади. У ташналикдан азоб чекади, кўзлари чақчайиб кетади, сувдан қўрқадиган бўлиб қолади. Нафас олиши қийинлашади. Бу даврда беморда жуда кўп сўлак ажралиши кузатилади. Шундан сўнг фалажланиш бошланиб, бора-бора ётиб қолади.

Бемор одатда юрак ва нафас мускулларининг фалажланишидан ҳалок бўлади. Бу давр бир неча соат давом этади холос. Кўпинча касаллик 3-5 кун орасида ўлим билан тугайди.

Таъкидлаш жоизки, қутуриш касаллигига қарши курашиш фақат тиббиёт ходимларининг иши эмас. Фуқаролар уйда боқилаётган итларни тартибли сақлашлари керак. Уларни кўчаларга бебошбоқ қўйиб юбориш қатъиян ман этилади. Сайр қилдириш учун кўчага оғзига махсус бурунбоғ тақиб, калта чилвирда олиб чиқиш мақсадга мувофиқ бўлади.

Касалликни асосан дайди итлар тарқатади. Шунинг учун ҳукумат қарорлари асосида бу итларни тутиш, кўпайиб кетишига йўл қўймаслик зарур. Бу билан коммунал-хўжалик ва ветеринария идораларида ташкил этилган махсус гуруҳ ходимлари шуғулланадилар. Саёқ итларни тутишда уларга жамоатчилик ёрдам кўрсатиши керак.

Уйда боқиладиган итлар албатта рўйхатга олиниши, улар вақти-вақти билан ветеринар кўригидан ўтказиб турилиши ва қутуриш касаллигига қарши эмланиши зарур. Агар ит хонадон аъзоларини ёки қўшниларни тишлаб олса, уларни дарҳол ветеринария врачларига кўрсатиш тавсия этилади. Бундай ҳолда улар ўн кун мобайнида ветеринар назорати остида бўладилар.

Вилоятимизда ҳар йили 6 мингдан ортиқ киши ҳайвонлар, асосан итларнинг тишлашидан жабр кўрмоқда. Уларга ўз вақтида ёрдам кўрсатиш, қутуришга қарши зарур тадбирлар учун катта маблағлар сарфланмоқда.

Унутманг: қутуриш – жуда хавфли касаллик, ундан эҳтиёт бўлинг!

Р. БАҲРОМОВ,
вилоят давлат санитария-эпидемиология назорати маркази врач-эпидемиологи.

РАССОМ ХАНДАСИ

Хусан СОДИҚОВ чизган расмлар.

Чилонзор туманидаги 1-бизнес мактаб томонидан 1998 йилда Ниязова Дилнозахон Рахимовна номига берилган тартиб рақами № 3689, АС № 091473 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Общество с ограниченной ответственностью "TISSA INVEST" (ИНН 205602111), расположенное по адресу: Хамзинский район, ул. Ахунбабаева и Азимова, зарегистрированное инспекцией по регистрации субъектов предпринимательства Хамзинского района от 12.04.2005 года реестровым № 000605-07,

ЛИКВИДИРУЕТСЯ (решение о добровольной ликвидации № 1 от 22.02.2010 г.)

Претензии принимаются в течение 2-х месяцев по телефону: 449-01-59.

Утерянный гос. ордер и план на квартиру по адресу: г. Ташкент, Шайхантахурский район, ул. Генарал Узакова, дом 1-А, кв. 48, выданные на имя Закировой Эльмиры Икрамовны,

СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ.

Утерянный патент (Гувохнома) за реестровым № 0104054 от 29.03.2007 г., выданный на имя частного предпринимателя Камалходжаева Бахрома Бахтияровича,

СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ.

"ELERON ELIT SERVIS" МЧЖ (ИНН 205215370) устав фондини 240.861.758 сўмдан 183.368.729 сўмгача камайтирганлигини маълум қилади.

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб 299-39-96 рақамли телефон орқали қабул қилинади.

ЧП "ELIT-TRANS SERVIS", зарегистрированное отделом государственной регистрации субъектов предпринимательства хокимията Хамзинского района г. Ташкента, расположенный по адресу: г. Ташкент, ул. 2-проезд Хамзы, дом 3, кв. 1 (ИНН 300503228, ОКОНХ 51512),

ЛИКВИДИРУЕТСЯ (решение о добровольной ликвидации от 22.02.2010 г.).

Претензии принимаются в течение 2-х месяцев со дня опубликования объявления по тел.: 289-65-05.

ООО "AMADI BINO" (ИНН 300897592), зарегистрированный в Мирабадском хокимияте сообщает об уменьшении уставного фонда в связи с выходом одного из учредителей уставной фонд с 4.838.883.573 сум до 4.680.483.573 сумов.

Тошкент Давлат молия институти томонидан 2007 йилда Холбеков Мансуржон Худойқулович номига берилган В № 317066 рақамли бакалавр дипломи йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар Банк коллежи томонидан 2001 йилда Холбеков Мансуржон Худойқулович номига берилган № 446792 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Частное предприятие "DIANA BIZNES", зарегистрированное отделом государственной регистрации субъектов предпринимательства хокимията Мирзо Улугбекского района г. Ташкента, реестр. № 003861-04 от 10.06.2008 г., расположенное по адресу: г. Ташкент, М. Улугбекский район, массив Ялангач, д. 67, кв. 15 (ИНН 300861069) **ЛИКВИДИРУЕТСЯ** согласно решению учредителя № 2 от 20.09.2009 г.

Претензии принимаются в течение 2-х месяцев со дня опубликования данного объявления по тел.: (+99897) 334-46-72.

Тошкент вилояти ҳокимлиги йўловчи транспортининг барча турлари ҳаракатини лицензиялаш ва мувофиқлаштириш департаменти томонидан Оҳангарон туманидаги "Оқ тулпор" МЧЖга берилган амал қилиш муддати тугамаган 0004526, 0006697, 0006946, 0007131, 0007140, 0007141, 0005817 рақамли лицензия карточкалари берилган автоуловлар жамиятда фаолият юритмаётганликлари сабабли ушбу лицензия карточкалари

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Утерянное свидетельство частного предпринимателя (гувохнома) № 01-02006 (реестр № 0103542) от 13.11.2006г., выданное инспекцией по регистрации субъектов предпринимательства хокимията Учтепинского района г. Ташкента на имя Салимовой Гулноры Айсаевны,

СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ.

"PROTEUS MEDIA" масъулияти чекланган жамиятининг (ИНН 300477807, ОКОНХ 82100) номи "NEW STAR MEDIA" МЧЖга ўзгартирилди ва жамиятнинг устав фонди 7 200 000 (етти миллион икки юз минг) сўмдан 2 400 000 (икки миллион тўрт юз минг сўмгача камайтирилди.

Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри, Миртемир кўчаси, 63-уй.

Ҳамза тумани ҳокимининг 11.07.2002 йилдаги 859-сонли қарорига асосан рўйхатга олинган "DONO SAVDO" хусусий фирмаси ташкилий-ҳуқуқий шакли масъулияти чекланган жамиятига ўзгараётганини маълум қилади. Эътирозлар 332-79-36 рақамли телефон орқали қабул қилинади.

ООО "MURODLI HAMKOR SAVDO" (ИНН 300763221) Чиланзарского района г. Ташкента сообщает об уменьшении уставного фонда с 200 294 300 сумов до 140 206 010 сумов. Тел.: 302-53-88.

"BOMBAY BUSINESS PLUS" хусусий корхонасининг (ИНН 300461749, ОКОНХ 71280) мақоми "BOMBAY BUSINESS PLUS" МЧЖга ўзгартирилди. "BOMBAY BUSINESS PLUS" хусусий корхонасининг барча ҳуқуқ ва мажбуриятлари бўйича вориси "BOMBAY BUSINESS PLUS" МЧЖ ҳисобланади.

Мурожаат учун манзил: Юнусобод тумани, А. Темур 1-тор кўчаси, 4-уй.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси Ангрен шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли Ангрен шаҳридаги 34-сон мактабгача таълим муассасасига тегишли бўлган бурчак штампи йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ООО "FAPAY BIZNES TELEKOM" (ОКПО 22615015, ОКОНХ 84200, ИНН 301042421)

ЛИКВИДИРУЕТСЯ.

Претензии принимаются в течение 2-х месяцев по адресу: г. Ташкент, Шайхантахурский район, ул. Ибн-Сино, дом 12, кв. 92.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА

Муассис: Тошкент вилояти ҳокимлиги

Бош муҳаррир Убайдулла АБДУШОҲИДОВ

Манзилимиз: 100000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: Хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 236-55-54. Эълонлар: 236-55-03, 236-53-54.

Тошкент вилояти Матбуот ва ахборот бошқармасида 03-001 рақами билан рўйхатга олинган.

Газета «Тошкент ҳақиқати» таҳририяти компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Навбатчи муҳаррир **Сайёра РИХСИЕВА**

Навбатчи **Нигора БОБОҚУЛОВА**

Саҳифаловчи **Тоҳир МАҲМУДХЎЖАЕВ**

Ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади. Буюртма Г-140. Адади 13000. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. **ISSN 2010-9318.**

Ⓣ белгили материаллар – тижорат материаллари. "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи – 205. Босишга топшириш вақти – 20.00. Босишга топширилди – 19.00. 2 3 4 5